

اخبار نمایش

تکثرگرایی تولیدات نمایشی در مسیر توسعه تئاتر

واکنش ها به نحوه قیمت گذاری بلیت آثار نمایشی در شرایطی مطرح می شود که فضای تئاتری این سال هادر وجوه مختلف توسعه یافته است. در تعدد آثار نمایشی، ژانرهای متنوع، هم چنین تعددسالن ها و تماشاخانه ها گسترش فراوانی پیدا کرده و در قیاس با دهه های پیشین به مراتب از امکانات سخت افزاری بیشتری برخوردار است.

طی روزهای گذشته و با اجرای دواتر نمایشی در تهران، نحوه قیمت گذاری بر بلیت فروشی این آثار به مساله مورد توجه تعدادی از رسانه ها تبدیل شدو حاشیه هایی را به دنبال داشت. موجی رسانهای که به قیمت بلیت نمایش «می سی سی پی» و «بینوایان» پرداخت. واکنش به قیمت گذاری های متفاوت برای فروش بلیط بعضی از نمایش ها پیش از این هم بارها و به ویژه در دوره های بی خبری رسانه ای توجه رسانه ها را به خود جلب کرده بود. جالب این که کارگردان نمایش بینوایان در تجربه پیشین خود نیز بهانه بروز این موج شده بود. این بار نیز همزمان با آغاز پیش فروش، نمایش بینوایان و مشخص شدن مبلغ بلیت موجی از واکنش ها را در بر داشت. این واکنش ها که به نحوه تبلیغات و اطلاع رسانی زودهنگام نمایش آغاز شده بود به سرعت بر مبلغ بلیت این نمایش متمرکز شد. اندکی بعد قیمت بلیت نمایش «می سی سی پی نشست می میرد» به کارگردانی همایون غنی زاده به آن ضمیمه شد.

اگرچه این دست مسائل در فضای تئاتر کشور برای اولین بار نیست که به میان می آید، مطرح شدن دوباره چنین مسائلی با این درجه از حساسیت ها نشان از ضرورت شفاف سازی در ارتباط با کم و کیف خاستگاه بروز حواشی دارد تا اجماعی عمومی برای رفع این دست اختلاف نظر حاصل شود.

■ ■ ■

شورای مرکزی ارزشیابی و نظارت در جلسه روز یکشنبه ۲۲ مهر به تخلف تبلیغاتی صورت گرفته در نمایش موزیکال «بینوایان» رسیدگی کرده و به تهیه کننده این اثر تذکر مکتوب داد.

شهرام کریمی مدیر کل هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره نتیجه برگزاری جلسه شورای مرکزی ارزشیابی و نظارت در روز یکشنبه ۲۲ مهر و بررسی تخلف تبلیغاتی صورت گرفته در نمایش موزیکال «بینوایان» گفت: جلسه شورای مرکزی ارزشیابی و نظارت با حضور اکثریت اعضا و بنده بر گزار و موضوع تخلف تبلیغاتی نمایش مورد نظر مطرح و مقرر شد به تهیه کننده اثر در این زمینه تذکر مکتوب داده شود. وی اظهار کرد: ضمن تاکید بر قوانین و آیین نامه های مصوب به منظور صیانت از حقوق هنرمندان تئاتر، شورای ارزشیابی و نظارت انتظار دارد گروه های نمایشی به این مهم توجه بیشتری داشته باشند. شورای ارزشیابی و نظارت که وظیفه نظارت و ارزشیابی بر آثار نمایشی را بر عهده دارد، در برخورد با تخلفاتی که از سوی یک گروه نمایشی تهیه کننده یا کارگردان اثر پسند می کند بعد از تکرار تخلف، نسبت به ابطال مجوز اجرای نمایش اقدام می کند لذا در مورد اخیر نهاد در صورتی که تهیه کنندگان نمایش موزیکال «بینوایان» بار دیگر بخواهند در عرصه تئاتر فعالیت کنند و مجدداً مرتکب تخلفی شوند، مجوز اجرای اثر باطل خواهد شد. این شکل از برخورد با تخلفات نشان دهنده خلاقانه ای برای رسیدگی به تخلفاتی است که برخی تهیه کنندگان و کارگردان های تئاتر در عرصه تبلیغات و تولید آثار نمایشی مرتکب می شوند.

تلاشی بی ثمر در نمایاندن عشق و نفرت

خیانت به مده آ، در صحنه نمایش

اور پیید، نویسنده ای گوشه گیر و تنها، اما دقیق و تیزبین بود. مده آ، برای اور پیید، تنها یک روایت ساده از یک افسانه کهن نبود. او در این نمایش، مده آی بربر و خون ریز و بی رحم را چنان نشان می دهد که در نهایت، تماشاگر در می ماند که آیا باید با او همدلی کند یا از او بیزار شود. همین، اوج هنر اور پیید در نشان دادن چهره زنان روزگار ش است؛ زنانی که حتی اگر ایزدبانو و شاهزاده هم بودند، باز مقهور قدرت و تصمیم گیری مردان پیرامون خود می شدند.

همدلی کند یا از او بیزار شود. همین، اوج هنر اور پیید در نشان دادن چهره زنان روزگار ش است؛ زنانی که حتی اگر ایزدبانو و شاهزاده هم بودند، باز مقهور قدرت و تصمیم گیری مردان پیرامون خود می شدند. اما مده آی که اور پیید می آفریند، چنین نیست. او خود تصمیم می گیرد و جسورانه عاشق

جیسونی می شود که برای اثبات خود، به دنبال پشم زین به سرزمین تحت فرمانوایی پدر مده آ، آمده است. مده آ، به خاطر این عشق از آغاز نفرین شده، پدر خود را فریب می دهد و برادرش را می کشد تا جیسون به پشم زین دست یابد و سپس باو سوار بر کشتی آر گوز، سرزمین پدری اش می گریزد و به آن، سرزمین جیسون می رود.

طبیعی است که نه خدایان و نه زمینیان، چنین جسارت زنانه ای را بر نمی تابند و خیلی زود، این خوشبختی، بدل به نفرینی می شود که جز با انتقام و خون ریزی، هیچ پایانی نمی توان برای آن متصور شد.

جیسون که تاج و تخت خود را از دست داده و شاهزاده ای رانده شده است، در پی به دست آوردن جاه و مقام و قدرت، تصمیم می گیرد با دختر شاه کورینت ازدواج کند. این ازدواج، سودی و جاذبه

دارد، جیسون به عنوان داماد پادشاه، به جاه و قدرت شاهانه اش باز می گردد و شاه کورینت به واسطه جیسون و دختر خود، صاحب پسرانی می شود. داستان اور پیید، داستان خیانت یک مرد، به همسرش نیست. چون ازدواج دوباره و چندباره در آن زمان و در یونان مثل هر جای دیگری، رسمی عادی بود. پس جیسون، قرار نیست پنهانی با دختر کورینت ازدواج کند. او حتی دلایل خود را برای مده آ، توضیح می دهد. او به فکر آینده دو پسر خود و مده آست و این ازدواج موقعیت آنان را در یونان تثبیت می کند.

اما مده آ، از زوایای دیگر به ماجرانگه می کند: پدرش را فریفته و برادرش را کشته و پشم زین؛ گنجینه سرزمینش را به جیسون داده است. سرزمین مادری اش را به خاطر جیسون ترک کرده است. برای جیسون، دو پسر سالم به دنیا آورده است. برای مده آی که چنین فداکاری هایی برای جیسون کرده، این ازدواج، حتی اگر طبیعی و معمولی باشد، خیانت به عشق و وفاداری و هنرینای است که او برای این عشق پرداخته است. چنین است که جیسون، یک خیانت کار است. او باید بداند که هیچ چیزی برای یک زن، با ارزش تر و

مده آ، ایزدبانویی آسیابی است که به غرب و به آتن می رود. او حامل تمام فرهنگ و آداب و رسوم این قاره است. صحنه نمایش، میدان هم آوردی دونیروی مخالف و گاه متخاصم است: غرب و شرق، زن و مرد، عشق و نفرت، ناگزیری و گریز

والا تر از عشق و حفظ حریم این عشق نیست، حتی سودای تاج و تخت، حتی امنیت و خانه و خانواده. این عشق است که بسر همه چیز راجع است. مده آی بربر، ایزد بانویی جادوگر است که با تصمیم جیسون برای ازدواج دوباره، تمام عشقش، به نفرتی عمیق بدل می شود. اما این نفرت، پیش از همه خود او را به نابودی می کشاند. او با فریفتن پدر و کشتن برادر، نفرین خدایان را به سوی خود جلب کرده است. مده آ، برای این که ثابت کند هست و قدرت دارد و عاشق است، تمام دوست داشته های خود را از سر راه بر می دارد و این دوست داشته ها،

همه مرد هستند؛ مردانی که از هر سو که نگاه کنی، بند و نجیر ناسپاسی و خیانت آنان را می بینی که مدام بر دست و پای مده آ، پیچیده می شود و عرصه را بر او تنگ می کند.

در نهایت مده آ، پسرانش را می کشد، با هدیه ای آغشته به سمی جادویی، دختر کورینت را دچار مرگی دردناک می کند و جیسون را که قرار بود برای پادشاه، پسرانی بیاورد، با جادو، عقیم می کند و سپس از آتن می گریزد.

مده آی علی حسینی

این مده آ و جیسون، هر دو موجوداتی از ریخت و شکل افتاده اند، شاید به خاطر عمق درد و رنج شان، این کج و کولگی و از ریخت افتادگی، نشان از مجاله شدن و در ماندگی آنان باشد در نهایت خود. اما قرار نیست این دو موجود افسانه ای و به خصوص مده آی ایزدبانو و افسونگر، چنین ضعیف و از ریخت افتاده، نشان داده شود. ایده های خوبی در نمایش علی حسینی هست. شما به عنوان تماشاچی باید تابع آیین های این ایزدبانو باشید: قبل از ورود به سالن نمایش، باید کفش و جوراب خود را در بیاورید، آن گاه، پای در تشت پرآبی بگذارید و سپس روی حوله های قرمزی بایستید تا مده آی ایزدبانو، بهای شما را خشک کند. این آیین بسیار زیباست؛ زیرا که ما به عنوان تماشاگر، وارد مکانی می شویم که در آن خون پاک عزیزان مده آ بر زمین ریخته است، پس باید پاک و تطهیر شویم. این جا، قلمروی مده آ است. قوانین او بر آن حاکم است، با به جا آوردن این آیین، تماشاگر، از کسوت تماشاگر بودن صرف خارج می شود و کاملاً در تعامل با بازیگران قرار می گیرد.

در نمایش، چند صدا و چند زبان شنیده می شود؛ مخلوطی از مضامین سومری و از متن گیلگمش، مضامینی از آیین جادویی «زار»، بخش از یک نمایش تبتی، لالایی کردی و نیز لالایی هایی از ایلام باستان و نیز زبان عربی. این ها همه قرار است نوعی تقابل را به نمایش بگذارند؛ مده آ، ایزدبانویی آسیابی است که به غرب و به آتن می رود، او حامل تمام فرهنگ و آداب و رسوم این قاره است. صحنه نمایش، میدان هم آوردی دو نیروی مخالف و گاه متخاصم است: غرب و شرق، زن و مرد، عشق و نفرت، ناگزیری و گریز...

پیش از دیدن نمایش، بخوانید!

متن نمایشنامه، خوب است، حداقل تا حد قابل قبولی خوب است، اما بازی ها، ضعیف اند. بگذارید بگویم که بازی هاید هستند تا حدی که احساس می کنی،

برای کسی که از قبل، نمایشنامه اصلی، نوشته اور پیید را نخوانده باشد، این نمایش، بسیار گنگ و نامفهوم است و بدون این پیش آگاهی، تقریباً چیزی از نمایش علی حسینی عایدش نخواهد شد

این بازیگرانند که در حال خیانت به مده آی افسونگرند و باید کسی بلند شود، جلوی آن ها را بگیرد. او... او آن دوماهی! آن دوماهی زنده که قرار است استعاره ای از دو پسر مده آ باشند، روی زمین انداخته می شوند و تا سر حد مرگ، دست و پا می زنند، هر چند بازیگر نقش مده آ، بالاخره آن ها را برمی دارد و در تشتی دیگر می اندازد و روی شان پارچه سیاه می کشد. این هم استعاره بدی نیست. اما کاش هر شب این ماهی ها زنده از نمایش بیرون می آمدند. چرا که گویا در شب های قبل، ماهی جان می دادند و در کپه خاکی که روی صحنه ریخته شده بود، دفن می شدند! برای کسی که از قبل، نمایشنامه اصلی، نوشته اور پیید را نخوانده باشد، این نمایش، بسیار گنگ و نامفهوم است و بدون این پیش آگاهی، تقریباً چیزی از نمایش علی حسینی عایدش نخواهد شد و این یکی دیگر از نارسایی های متن حسینی است، چون قرار نیست که هر تماشاگری، برای هر بازی، پیش آگاهی در این حد داشته باشد و بداند که مده آ، یا هر شخصیت این چنین از کجای تاریخ واسطوره برمی آید.

چند گله و شکایت

نمایش، خیلی دیر شروع شد. ساعت شروع نمایش رسیده بود و بچه ها (بگذارید راحت باشیم؛ همین دوستان دور و بری علی حسینی) با دنبال نورپرداز بودند یا دنبال یکی از بازیگرها! آخر نمایش، بله خوب قبول داریم که این نمایش یک تراژدی بود اما تراژدی مده آ با یک سسو گواری و انتقام کشی معمولی فرق دارد، ما حق داشتیم این مده آی را که به شکل عجوزهای ترسناک نشان مان دادند، تشویق کنیم. حق داشتیم به عنوان تماشاگر با او دو سه کلمه حرف بزنیم؛ همان طور که در اکثر نمایش ها هم سوم است. اما دوبازیگر، در سکوت، صحنه را ترک کردند و کسی هم نگذاشت ما تشویق کنیم؛ داغ دست زن برای بازیگرها را روی دل مان گذاشتند!

هم پیمان شده! بد در طول تک تک روزهای زندگی مشترکتان چگونه بوده است؛ همراه با احترام و عطوفت بوده یا به صورت نیش زنده و طلیکارانه!

روان شناسان معتقدند مهمترین اصل برای پیشگیری از بی وفایی و خیانت همسر، رعایت عنصر صداقت و روراست بودن با خود و شریک زندگیتان است. از این رو به زوجین توصیه می شود هر از گاهی «خود واقعی» خویش را با پرسش سوال هایی که مطرح می شود به چالش بکشند و با پاسخ به آنها بررسی کنند که چه امتیازی به خود می دهند؛ «چقدر در شناخت نیازهای همسر تان تلاش کرده اید.» «آیا به حق آزادی و دیگر حقوق وی احترام گذاشته اید، تا چه اندازه در زندگی مشترک گذشت داشته اید.» «آیا فردی قدر شناس هستی یا نه با غرغریابی بی حد و مرز خویش، همسر تان را عاصی کرده اید؟» «آیا فردی هستند که دائماً به همسر تان، سر کوفت خانواده اش را می زنید یا نه شخصی هستند که فقط از ویژگی های مثبت آنان صحبت می کنید؟». براین اساس مشاوران و روانشناسان بر این نکته تاکید می کنند اگر زن و شوهر در یک رابطه زناشویی به یکدیگر بی اعتنایی کنند به طوری که نیازهای روحی، روانی و جنسی آنها تامین نشود، قطعاً رابطه آنها

خیانت، گم شدن عشق در زندگی زناشویی است

عوامل زمینه ساز این پدیده اجتماعی چیست و به چه علت بار شد چشمگیری در حال گسترش است؟!

روانشناسان براساس تحقیقات و پژوهش های انجام شده معتقدند یکی از دلایل اصلی «بی وفایی همسران» این است که این دسته از زوج ها در آغاز مسیر زناشویی، آشنانه خویش را با بذر عشق بنی می سازند ولی افسوس که در فراز و نشیب های زندگی از نهالی که کاشته اند بخوبی مراقبت نمی کنند؛ درواقع بی توجهی به نیازهای عاطفی، فقدان محبت و بر آورده نشدن روابط گرم و صمیمانه در زمره عوامل مهمی قرار دارند که سبب می شوند صمیمیت و روابط عاشقانه اولیه به تدریج رنگ ببازد و زندگی مشترک با آهنگ ملالت آور و فرسوده کننده ای به جریان خویش ادامه بدهد. براین اساس می توان گفت تعهد در یک رابطه به معنای انجام وظایف و رتین و معمول مثل کار کردن، تربیت فرزند، خانه داری و... نیست. تعهد واقعی در زندگی مشترک به معنای آن است که رفتار شما با فردی که با او

و برای همسرش می فرستد تا به این ترتیب از وی انتقام بگیرد.

درواقع بهتر است بگوییم «خیانت» چه از طرف مرد باشد یا زن فی النفسه دردناک است به طوری که پذیرش آن در انسان های مختلف به صورت های متفاوتی نمود پیدا می کند؛ حتی در بعضی افراد ممکن است شدت خشم مهار نشدنی به قدری زیاد باشد که فرد هیچ راهی برای ابراز طغیان اندوه خویش نیابد و در نهایت آتشی از جنس انتقام سراسر وجودش را در بر بگیرد و سبب پدیدایی تصمیمی وحشتناک در وی شود. بنابراین «مده آ» روایتگر عصیان احساسات یک انسان زخم خورده و خیانت دیده است؛ انسانی که مورد بی مهری و بی وفایی همسر قرار گرفته و از سوی وی طرد شده است. نکته قابل ذکر آن است که در چند سال اخیر موضوع «خیانت» و «بی وفایی» به عنوان مساله ای تکان دهنده برای زوج ها و همچنین پدیده ای رایج برای در مانگران به شدت روبه فرونی است. در این میان سوال اساسی که ذهن را در گیر می کند آن است که

فاطمه ناصح، دکترای روانشناسی عمومی

تئاتر «مده آ» نمایشی از زندگی افسونگر افسانه ای از اساطیر یونان است که به عنوان یکی از تراژدی های یونان باستان روایتگر داستان زندگی زنی عاشق با نام «مده آ» است که بخاطر خشم و اندوهی که از خیانت همسرش «جیسون» در دل دارد، اندیشه انتقام از وی را در سر می پروراند. درواقع «مده آ» درامی از تنهایی یک زن اسطوره ای و جادوگر است که به علت بی وفایی همسر و دلباختگی وی به دختر شاه «کورنت»، آتش دشمنی و انتقامی بی مثال را در وجود این زن شعله ور می سازد. «مده آ» جادوگریست که از حیث شقاوت زیاد، هیولای سیاه درونش بیدار شده و در پی انتیام غرور جریجه دار شده، به انتقام گرفتن از دشمنان خود چنگ می زند. او در مسیر خونریزی علاوه بر کشتن پادشاه «کورنت» و دخترش، به دو فرزند خویش نیز رحم نمی کند و در نهایت دستش را به خون فرزندان بی گناهش آلوده کرده و آنها را در یک حالت روانی خاص و دیوانه وار کشته